

Soli Deo gloria

250 éve született Bolyai Farkas

Az erdélyi származású Bolyai Farkas minden kétséget kizáróan lángelme volt. 250 éve, 1775. február 9-én született Bolyán, elszegényedett nagybirtokos családban. Életművén túl fia, Bolyai János személyében további ajándékot adott a világ tudományos életének.

Bolyai Farkas az átlagember számára fel-foghatalatlan képességekkel megáldott polihisztor volt. Foglalkozott fizikával, filozófiával, zeneelmélettel, gyümölcstermesztéssel, borászattal, műszaki problémák megoldásával, horribile dictu még erdészeti kérdésekkel is.

Születésének negyed évezredes évfordulója kapcsán *Soli Deo gloria* címmel egy emlékalbumot szerkesztett dr. Szilágyi Attila nyugalmazott erdőmérnök kollégánk, akit megihletett a nagy matematikus lángelme első magyar nyelven megjelent „Erdészeti csonka munkája”. E megemlékező kiadványt ajánlom most az erdészeti szakközönség figyelmébe, tisztelegve a génusz emléke előtt szakmatörténeti műve kapcsán is!

Az erdélyi tudós nevét viseli Kolozsvárott a Bolyai Társaság, de a világűrben egy kisbolygót is elneveztek róla. A marosvásárhelyi Bolyai Farkas Elméleti Líceum és Református Kollégium előtt áll a két Bolyai szobra. A neves iskola ez évben, Bolyai Farkas születésének 250. évfordulóján emlékkonferenciát rendez.

A fenti rövid bevezető után térjünk rá a neves erdélyi tudós életművének a múlt homályába tűnt erdészettörténeti vonatkozásaira.

A Bolyai Farkas által 1820-ban megírt első magyar nyelvű erdészeti füzet csak 1911-ben jelent meg *Erdészeti csonka munka* címen. Szakmailag maga Illés Nándor, a magyar erdészeti szakirodalom úttörője értékelte a csupán 10 lap terjedelmű művet, amihez sokkal többet ma sem tudnánk érdemben hozzátenni:

„Miután Bolyai tudós professzor volt, azonkívül erdélyi országos erdőfelügyelői állásra pályázott (különben maga is erdőbirtokos vala), úgy tekinthetjük munkáját, mint az akkori tanult és művelt magyar férfiu erdészeti tudásának rövid foglalatát.” „Képzeltető az az eset is, hogy Bolyai ezen cikkben csak futólag jegyezte fel azt, a mit tudott s azután bővebben kidolgozván, terjesztette fel felsőbb helyre s hogy ennek a fogalmazványa egészen elveszett.”

„Akárhogyan legyen azonban, tekintve azt, hogy Bolyai nem volt hívatásos erdész, munkája rendkívül érdekes és világot vet az akkori idő erdészeti tudására.” „Érdemes a feledéstől megóvni azért is, hogy nyoma maradjon annak, hogy a régi nemesi családból származó férfi becsúgyának tartotta az erdészet szolgálatát. Ezzel példát, követésre való példát szolgáltatott nehez helyzetbe jutott köznemességünknek, a mely e pályán igen jól szolgálhatna a hazának és életrevalóságát oly téren gyümölcsöztethetné, a melyen eddig élvezni gyönyör-

rúsége volt, s a melyhez tebensége és rátermettsége van.”

Az 1911. évi kiadást jegyzetekkel Kintses József m. kir. erdőtanácsos látta el, melyben a következőket írja:

„Részemről igen valószínűnek tartom, hogy Bolyai, ki az őt kiválóan kedvelő erdélyi főúri családokhoz gyakran eljárván, sok erdős vidéken megfordult, vizsgálódó szemeivel sokat észlelt, így értekezésében bizonyára javaslatokat is tett, az esetleges hiányosságok orvoslására. Hogy Bolyait nemcsak a szükség tette erdészé, hanem a szabad természet s ebben az erdő öröklött szeretete is sarkallta, több adatunk van.”

A dr. Szilágyi Attila által szerkesztett 82 oldal terjedelmű füzet az idézett *Csonka munka* mellett tartalmazza Bolyai Farkas rendkívüli életútját, a pónyik almafa kalandos történetét, melyből dr. Barna Tamás erdőmérnök a Bolyaiak sírja melletti fáról gyűjtött szemzőhajtást, hogy azután kecskeméti csemetekertjében tovább szaporíthassa. Továbbá számos, színes fotókat felsorakoztató képcsarnokot. Bolyai Farkasra emlékezve és életműve előtt fejet hajtva meleg szívvel ajánlom ezt a szakmatörténeti ritkaságot az erdész szakmánk múltját tisztelő érdeklődők számára! Az emlékalbum elérhető a szerzőn keresztül. Kapcsolat: rona-biobt@t-online.hu.

Koczka Zoltán, OEE Kecskeméti H. Cs.

